



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Synopsis Annalium Societatis Jesu In Lusitania

Francus, Antonius

Augustæ-Vindelicorum, M. DCC XXVI.

Annus 1542. Soc. 3.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72313](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72313)

Ulyssiponense, & præterea duo oratoria, alterum Scalabitanum, alterum Pineliense à S. Antonio de *Aveleira* dictum. Extinctis omnino Canonicis, Benesperense & Ulyssiponense cum Oratoriis in Commendam sunt redacta.

9. Sed quæ sunt rerum vicissitudines, divinâ sic disponente providentiâ, accidit, ut per idem tempus, quo Societas Lusitaniam est ingressa, Illustrissimus & Reverendissimus D. Ambrosius Pereira Episcopus præcipua duo Divi Antonii cœnobîa, quorum alterum Benesperæ in diœcesi Guardiensi, alterum Ulyssipone, à Canonicis olim sub titulo Præcepturæ, aut Commendæ inhabitata unâ cum oratoriis Scalabitano, & Pineliensi possideret, omnèsque ex illis proventus perciperet. Simon igitur cum pio hoc Ecclesiæ antistite sua confert consilia, mentem candidè aperit eâ felicitate, ac dexteritate, ut Præsul, accedente regio consensu, suam commendam, utrumque nempe cœnobium, & annexa eisdem oratoria cum omni onere, & commodo Societati transcriberet, ac cum nostrate Carqueriensi commenda commutaret.

10. Domus quidem erat admodum misera, nec nostris usibus accommodata, paucis instructa cubiculis, insuper imbribus & ventis pervia. Ipsæ aedes sacræ splendoris, ac decoris habebant nihil: sola in parietibus relucebat vetustas. Pedreanus vir bonus, ac timens Deum Ecclesiam hanc curabat solers ædituus, qui postea ab Hieronymo Natali Visitatore in Societatem adoptatus, primus domus Professæ ædituus vitæ cursum ibidem sanctè consummavit 26, Martii Anno 1566.

Fuit tamen hæc prima domus propria, quam in orbe universo Societas incoluit: nam Romana ad id tempus solum erat pretio conducta.

Prima Domus
propria in to-
ta Societate.
Professio pri-
morum PP.

11. Neque hîc prætermittendum, quòd Ignatius novæ familiæ Præpositus Generalis cum reliquis, qui Romæ commorabantur, primis Patribus die 22. Aprilis solemnem professionem emisissent. Franciscus Xaverius, cum ad Indias abiisset, per constitutum à se Procuratorem idem egit. Quâ die autem Simon Rodericius se votis eisdem obstrinxerit, mihi compertum non est.

Annus 1542. Soc. 3.

1. **D**ie quintâ Januarii rebus, ut oportebat, ritè instructis, Simon Rodericius unâ cum Gonsalo Mederio è nosocomio, vel ædibus pretio conductis, in Ulyssiponense D. Antonii cœnobium commigrat. Die sequenti adscribit Societati Bernardinum exalceatum, quem à *Regibus* compellari voluit, eò quòd in Festo Epiphaniæ Domini in nostrum ordinem sit receptus: vir erat admodum pretiosus, divinis & celestibus propè immersus: cum Sacrosanctam Deo litaret hostiam, visus est è terra sublimis, non sine totius populi admiratione. Annis labentibus fungebatur munere Indiæ Procuratoris.

Crefcit usus
Sacramento-
rum.

2. Simon, & Gonsalus absque ulla mora nostra cœperunt obire ministraria: populus magnâ frequentia conflueret, explanationem Evangelicam, & Christianam doctrinam avidis, attentisque auribus excipere, per frequentem SS. Sacramentorum usum suam studiosè salutem procurare, admirandæ fieri animorum conversiones. Urbs tota in meliorem, & à priori omnino diversam immutata renovabatur. Videtur id celesti lumine illustrata jam dudum præfensisse Eleonora Regina, de qua supra: res ipsa comprobavit, & sequentes anni in tota Lusitania abundè confirmarunt.

Init Societa-
tem Emma-
nuel Godini-
us, & alii.

3. Neque tamen Simon dum aliorum salutem promovere satagit, intentus esse desinit sacro suo ordini propagando. Undecimâ die Martii novæ huic militiæ accessit Emmanuel Godinius Vianensis ex Transtagana Provincia, generis, & morum nobilitate clarus adolescens. Regi erat ab obsequiis: postquam verò Duce Xaverio totius antea vitæ navos expiasset, ita nos, resque nostras dilexit, ut ægrè à nostrorum consortio posset avelli. Exercitiis excultum, votis nuncupatis, peregrini habitu à Simone missus est ad S. Jacobi in Gallaciam, jussusq; Conimbricæ in reditu subsistere, ibique litteris dare operam, ne tamen vel verbis

verbis, vel habitu se proderet esse hominem Societatis, ut sic facilius, suaviusque in animos influeret Academicorum. Jussa hæc fideliter, & feliciter Godinius est executus.

4. Post hunc admissus est in Societatem Emmanuel Fernandus Tingotanus, insignis deinde præco verbi divini, qui etiam gloriosâ morte, ut suo loco dicitur, Societatem illustravit. His accesserunt Antonius Cardozus, & Lanzarotius Seixius. Eodem tempore Sacrae in Lusitaniam suppetiæ missæ sunt ab Ignatio, Didacus Miro Valentinus, Magister Pontius Cogordanus Gallus, & Franciscus Roxas Castellanus. Paulò post adventarunt Franciscus Villanova, & Alphonsus Cyprianus, uterque Hispanus; ille Complutensis Collegii fundator, iste magnus in India Apostolus. Tandem auxit numerum Angelus Paradisus, Isidorus Brilinus, Martinus Parmesanus, Itali, Franciscus cognomento Gallus, & natione.

5. Adeò copiosum Sociorum numerum dum Simon observavit, Collegii fundationem non amplius differendam ratus, Ulyssiponensem tum adhuc Refectentiam Patri Gonsalo Mederio regendam relinquit, adjunctis ei laborum Socii Alphonso Cypriano, & Bernardino à Regibus. Cum altero Sociorum manipulo Simon Conimbricam proficiscitur. Attulit secum litteras à Rege ad Dionysium Priorem monasterii S. Crucis exaratas, quibus Patres nostri religiosæ Prioris benevolentia commendabantur, donec opportunam stationem in urbe invenissent.

6. Nonâ Junii se in viam dedere Patres; Conimbricam autem ingressi sunt 13. die Divo Antonio Sacra, cui Collegium illud à suis cunabulis se admodum obstrictum agnoscit. Hic singulari benevolentia in regium S. Crucis Monasterium sunt recepti. Nonnemini Sociorum adeò placuit hæc religiosa charitas, ut relicto nostro, Institutum ejusdem monasterii sit amplexus. Non multas tamen post horas poenitudine ductus, rejecto habitu monastico, quem paulò ante sumpserat, ad Simonem revertitur. Noluit hic virum animi adeò inconstantis in suorum numerum iterum admittere, ratus, parùm, aut omnino nihil frugis è genio tam versatili sperari posse. Quis ille è sociorum numero fuerit, tacent monumenta vetera. Solum reperio Antonium Cardozum, & Lanzarotium Seixium è Societate dimissos.

7. Curas interim omnes, ac sollicitudinem eò Simon intenderat, ut reperiret locum novo, quod meditabatur, ædificio opportunum. Nullus in tota urbe videbatur aptior monte Ribella dicto. Novam ædium seriem (plateam Regiam vocant) Rex antehac parari jusserat, ut easdem incoherent Academiae suæ Professores. Locus hic præplacuit. Domum itaque Simon eligit, suorumque usibus aptat, ædiculam sacram adornat, & 2. Julii die visitantis Elisabeth Virginis, cum Sociis inhabitare cœpit, sicque factum est initium omnium primi, quæ Societas in universo orbe habet, Collegii Conimbricensis: cui suam debent originem tot nobilissimæ Provinciæ Societatis per totam Hispaniam, & Indias propagata.

8. Pusillo gregi præfectus Rector Didacus Miro nondum Sacerdos. Solus siquidem Pontius Cogordanus Sacerdotali eminebat dignitate. Quoniam verò confirmatâ jam tunc Societate, nullæ tamen extabant totius ordinis constitutiones; Simon interim certas leges scripsit, quibus stare tota religiosæ domus disciplina, donec Ignatius Fundator provideret. Rebus in hunc modum ordinatis, Simon redit Ulyssiponem fundationis commoda apud Regem promoturus, cum Rex alendis locis interim ex privato ærario prospiceret.

9. Quanto autem fervore nova hæc sacrae familiæ primordia æstuârunt, vix potest quis assequi cogitatu. Præibat exemplo suo Rector, qui in se adeò erat Severus, ut Ignatius factus certior alium præfecerit, qui Rectoris fervori modum statueret. Die 25. Julii Renovationem votorum instituere. Placuit ad hanc piam Solemnitatem ædiculam eligere Spiritui S. dicatam non procul ab urbe prope coenobium PP. Capuccinorum, in quo Divus Antonius Seraphici Francisci habitum suscepit. Locus certè umbrâ arborum, & fontis susurro peramænus ad coeli deli-

Missi à P. Ignatio.

It Simon cum Sociis Conimbricam.

Unius inconstantia.

Eligit Simon locum ædificio.

Initium Collegii Conimbricensis.

Renovatio votorum.

delicias fovendas, & augendas factus videtur. Illic Pontius ad aras operatus singulos Angelorum pane refecit: quisque sociorum manu aræ impositâ pias inter lacrymas sua renovavit vota iis verbis, quæ calens igne divino animus dictabat, Exorta hinc ingens scrupulorum anxietas; quos ut posthac evitarent, quemadmodum suo loco dicitur, votorum formula certis verbis est concepta.

Novi incolæ;

10. Ejusdem mensis die 29. auxere numerum Martinus de S. Cruce, Castellanus, secundus Collegii Rector, Guilielmus Codurius Gallus, Nicolaus Lancilotus, Hercules Bucerius, & Antonius Criminalis, Itali, Romæ omnes à S. Fundatore missi: quorum postremus, primus de nostra Societate vitam pro Catholice fidei Confessione profudit. Incolis crescentibus, labente tempore nova ædificii moles surrexit. Nec aliud est super, nisi cubiculum, quod olim Ven. Josephus Anchieta inhabitabat, conversum in ædiculam sacram.

Admittuntur nonnulli.

11. Septem, vel octo sunt adscripti de novo Societati. Memoriam peculiarem meretur Adamus Franciscus, quem brevi, sed grandi elogio in suo apud Indos obitu Xaverius extollit. Joannes de S. Michaële ex Gallaciæ oriundus, verbi divini præco prorsus insignis. Multum res nostras promovit Godinii simulata persona. Et verbo, & laudabili vitæ exemplo fuit incitamento multis, ut nostrum Institutum sequerentur.

Franciscus Nettus venit in Societatem.

12. Ulyssipone ad nos venit Franciscus Nettus Sacerdos Castellanus, Archiepiscopi Concionator celeberrimus. Hic sub finem Sermonis: hætenus, ajebat, aliis, nunc adesse horam, ubi sibi concionaretur; ne fortasse suspicari possitis, à me laudari, non verò amplecti rerum contemptum. Quod ut magis intelligatis, exequor factò, quod laudavi verbo. Ex hoc igitur loco in Divi Antonii ædes festino, ut inter illos DEI servos vitæ meæ cursum consummem. Dictum, factum. Annis sequentibus in Castellam abiit, ibique sancto fine vitam conclusit.

S. Ignatius diffidium componit inter Pontificem, & Joannem Regem.

13. Diffidium admodum grave exarsit hoc anno inter Paulum III. & Joannem Regem, Societatis nostræ parentes. Michaëlem Sylvam Visensem Episcopum è Lusitania clàm profectum Summus Pontifex non solum benignè excepit, sed in sacrum purpuratorum Patrum cœtum cooptavit. Dolebat Serenissimus, quod Pontifex hominem aulæ Lusitanæ invisum ad tanti honoris apicem eveheret. Dolebat Sanctissimus, quod Rex Cardinali à se creato Episcopales reditus, & congruam sustentationem denegaret. Concitatis utraque ex parte animis gravissimæ timeri poterant perturbationes, ni citò pax aurea dissidentes Principes ad pristinam concordiam revocasset. Innotuit S. P. Ignatio apprimè gnaro, quantum Principi utrique ipse, quantum ejus familia deberet, re DEO per se, suosque seriò commendatâ, eos pacificandi provinciam, partèsque suscepit; ac post diuturnos conatus, singulari Numinis beneficio, modum invenit, quo salvo Pontificio, Regiòque honore, omnes finirentur contentiones, & pristina amicitia revivisceret: ob quod Pontifex Ignatio habuit, & Rex haberi jussit gratias pro tam salubri consilio, fructuosoque labore.

Rex Eboræ Collegium vult ædificare.

14. Præter unum, quod jam fundavit, Collegium, aliud meditabatur Eboræ Rex Joannes. Quem in finem jussit, ut spatium illud, quod nunc Collegium de Matre Dei dictum occupat, Stephanus Aguiarius emeret cum horto, & ædibus vicinis. Rex tamen postea mutavit sententiam: videbatur siquidem, ut suo loco dicitur, gloriam hanc DEUS Optimus Henrico Regis fratri destinasse.

Annus 1543. Soc. 4.

Contemnit nos Academia, mox venatur.

QUOD artificium Simonis in dissimulatione Godinii, vitæ, & conversatione inter externos de cœlo fuerit, dies ipsa magis, ac magis aperuit. Initio contempsere nos Academici, nominibus ridiculis nos exprimebant. Nullam, aut exiguam de nostro Instituto æstimationem hætenus Academia conceperat.